

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

120. Christianorum Tunch. virtutes egregiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

exacto similis, hoc vnum dissimile suggerit, quod inturbatae edicto Regio, incendio Checij & fame, conuersiones ethnicorum, vltra numerum centum, & viginti vnus supra septem millia non iere. Sed anno proximè consequenti 1637. nouem millia quingenti quinquaginta quatuor loti sunt sacro fonte, plures decem millibus futuri nisi excursionem Barbosæ frugiferam interceptisset latronum globus, quæ pestis illius regni est tam late sparsa, crebra, & immanis, vt si paulum modo ab habitatis recesseris aduolent, peiusque ferro quam tigres vnguibus sæuiant, saltem minus timendæ, quod extra suas sylvas nisi fame adactæ non erumpant. Deprehensum Barbosam paratu spolians quem secum ferebat ad sacrificandum; munusculis sacris quæ magna copia collegerat ad excitandam Neophytorum pietatem, vestibus denique nudatum omni contumelia deturpant, vt fuit barbam ei amburere; pro crucifixi effigie, quam sibi rogabat ab iis dono reddi, fustibus onerare. Mone te demum meminisset vitam sibi singulari beneficio relinquere salutem; collectum hospitio Christiani, & quocumque subsidio licuit, iuenerunt. Maiorica item, Fontes, & Morellius, (quibus Neophytorum quos censui debetur pars maxima) vitæ sæpè discrimen adierunt, quod eo in regno cum Apostolica opera ferè coniunctum est. Sed periculum metus perpetuos, & aspera omnia obruebat torrens sanctorum voluptatum cum admirabilitas operum quibus abhibebantur diuinitus, mutationibus cordium illos reficeret, tam pronis, & subitis, vt hodie ethnicum, & dæmoniorum triste mancipium, viderent cras optimum Christianum, vno quidem in pago, ex centum & decem quos Christo pepererunt, magiam, & artes maleficas profitebantur septem, & viginti, (quo genere nullum Christo sceleratius inimicum.) omnes ante baptismum, scripta, characteres, libros cæterumque diabolicae fraudis instrumentum, suo quisque aceruo collectum, igni palam cremarunt, maiori prorsus miraculo, si non erro, quam curationum, quarum tamen tantam Neophytorum fides emerebatur crebritatem, vt iis referendis, integra historia opus sit. Accedebat his latens Christianorum virtus, quæ occasionibus prodebat sese. Mulier pecuniæ damnata, cui soluendæ non erat, vt sineretur viuere Christiana, vendere seipsam voluit, vt pretio temporariæ libertatis, æternam retineret. Donarunt iudices præstanti sceminae indictam pecuniam, pudicitque illos tam claræ Amazoni Christianismum nundinari: quàm dissimilis ab hac celsitate, vilis & inhumanus pater, cui iuridicè indultum optione filium arctare, vel redeundi ad idola, vel renuntiandi paternis & bonis & spebus; non est cunctatus in hoc ancipiti filius, amplexus brachio infantem filiolum, grandiusculum manu trahens vxore præuia, crudelem patrem cum patrimonio, & lates deserit barbaros, vna prouidentia diuinæ cura de recto in futurum, victuque confusus. Gemina huic alterius iuuenis, sed alterius argumenti virtus. Sollicitatus diu ab impurissima femina, tandemque vi etiam non semel tentatus, explicuit

120.
Christiano-
rum Tunch.
virtutes
egregiæ.

explicuit se animose ex illius Harpyæ vnguibus, fugaque se in hortum
 proripuit, vbi quod supererat noctis, orando transegit, rogans vel ab
 se monstrum hoc amoveri, vel continuari sibi eundem ab eo horrorem:
 singularis est Christianis Tunchinensibus hic pudor, summoque ethni-
 cis stupori, quos prope à puero fœdæ exugunt libidines, in Christia-
 nis aqua sacri fontis extingui videntur, & emori. Præter hos, trium
 excelluit robur in defensione fidei Christo Regi iurata. Alexius quidam
 à Ministris vnus è secundariis Reginis, omnibus exutus, & iugo dies
 tredecim adstrictus, beatitate illa tolerantia pro Christo suæ deprædi-
 canda gestiebat, ob quam ei adstantes indolebant, sed eius mercedem,
 & præmia sic illis & persuasit, & ex viuo descripsit, vt miseratio cederet
 æmulationi, vnusque lictorum se illi discipulum daret in Christi
 doctrina, & in cruciatibus socium. Antonius popularium suorum in
 Christianismo dux, à fidei hostibus tutus, sublime iactatus in aëra, vt
 collideretur casibus iteratis, interrogatusque ab impiis, ecquid sibi
 placerent ij saltus tam agiles? perplacere respondit, nunquam se in vi-
 ta egisse tam alacrem. Michaëlem dæmones, pagi sui penates signifi-
 carunt incantatoribus causam esse pestis quam in bubalos, & porcos
 immiserant; vindictam hanc esse, permitti tranquillè degere in eo
 pago Christiani. Quibus populus in furorem actus domum eius expul-
 sit, vexat miserè afflictatque infontem, ille cancellatis in crucem bra-
 chiis, illatas sibi pro Christo iniurias gratulatus earum auctorem ado-
 rat Deum. In his tamen aliisque permulcis, qui suæ virtutis insignie
 periculum variis in rebus præbuerunt, eminet femina in quam Morel-
 lius fortuito incidit. Excurrerat is ab aula procul in Prouinciam ad or-
 tum, per inuia, præcipitia, abrupta; insulibus tigrum adeo formi-
 dabilia vt esset perpetuo promptis in eas, & obuertiis armis inceden-
 dum. Post iter diei miris calamitosum modis, & cruciabile, succede-
 bat cum comitibus in tugurium ex caricibus, & ramis; famem, & las-
 situdinem leuabat buccellatus panis aqua maceratus, quod vtrumque
 ab iis ferri humeris oportebat tanta erat regionis inhospitæ inopia. Non
 est traditum quanto sigillatim Morellius animarum compendio hæc lo-
 ca obierit, sed ex communibus operis illius, & Antonij Fontes aibi
 fatagentis, baptizatorum tria millia septingenti Christo rediëre. Cre-
 scente non multo post ad easdem arumnas animo, dum Cheburn inter,
 & Nonchen pagos iter facit, audit de femina Christiana, quæ morti
 proxima dicebatur in sylua iacere, siue illic eam destitissent vires;
 seu mos barbarus illuc abiecisset ne intra suorum moreretur domum:
 inuestigatam, intra septem spinarum & sub dio inuenit annorum qua-
 tuordecim puellam cadaveri similem, verminosam iam, & semiputridam,
 cum intolerandæ graueolentiæ fœtore, quod se nullam in partem præ-
 debilitate, & acerbitate dolorum valeret conuertere. Patris tamen as-
 pectu recreari mirificè visa est; Pater eius horrore percussus, afflicte
 nihilominus, & ante omnia audiuit confitentem. Tum percontatus est

ex ea, ecquid illi sanitas in voto esset? hanc ait, haudquaquam desidero, sed de me fieri quicquid Deo maxime visum sit; sanari, mori, iacendo, ut sum, diutius cruciari; tantum quin imo consolationis ex valetudine, mihi non videor haustura, quantum ex his meis duco miseris, dum meo domino crucifixo; tanto similiorem me cogito, quanto acerbis crucior. Quibus dictis vbertim, & diu flens, nondum tamen sat Patri perspicuum fecit, has lacrimas virtus, an sui nativa commiseratio mitteret. Consolari ergo illam Pater, dolorum breuitate, æternitate præmiorum, & mercede supra modum laboris immensa; sed illa non sunt istæ inquit, Pateri mœroris, sed gaudij lachrimæ, iterum dico, tanto similiorem Christo esse, quanto pro illo perpetiare grauiora, quæ potest animo sentiri potentior consolatio, vel excogitari? miratus Pater in barbara virgine Philosophiam sanctorum Ascetarum, confirmauit illam patientia Liduinæ, & quæ tunc menti succurrerunt exemplis fortibus feminarum; nec iuuare illam subsidio alio potuit, cum ea loco ubi iacuerat moueri absque vitæ periculo non posset. Atque hæc de multis Tunchinensium gestis insignibus pauca, in reliquorum inditium dicta sunt; idemque mox de Sinis fiat ad quos cum anno 1638. redeo, si prius nomen exsoluero quod annis retro aliquot sum professus, de postrema Calendarij Sinensis instaurati, ab solutione quæ in hunc denique annum exit.

111.
Calendarij
Sin. emenda-
tio absolu-
ta.

Huic Regis mandato instabant P. Scial, & P. Iacobus Rhó nec erat triuialium hominum id opus, cui non illud modo incumberebat onus, ut Sinenses Astrologos ab Europæis dissidentes inter se confertrent, saluisque illorum regulis, eorum exerrationes, ex Europæorum canone emendarent; sed erat euidentis earum exerrationum, & nostræ emendationis edenda ratio, & Mathematicis Collegij Regij, Mandarinis eisdem Præfectis, & demum omnibus Regni totius probanda Literatis. Ad hoc erant pandenda quibus omnis Astronomia nititur fundamenta, ut scientissimè ex iis monstraretur, & Astrologis constaret euidenter, practicum veritas operationum. Nam dictum aliàs fuisse ab aliquot sæculis Calendarium Sinarum abacum, Maurorum opera multis erroribus purgatum, & totam eius rationem volumine duplici comprehensam, altero Theoreticem; vsum altero artemque complexo, lingua utroque Arabica. Sed enim Sinenses neglecta contemplatione seu Theoreticæ, arte sola vsuque contenti volumen quo continebatur Sinarum idiomate donatum in scholam induxerunt ad hoc institutum; suos inde formarunt Astrologos quorum omnis in eo peritia versabatur, ut ex eius voluminis calculo motus, stationes, & defectiones maiorum luminum scite computarent, rectè an secus, omninò ignari, quod principia nescirent & causas quibus sic, & non aliter compellerentur numerare, & quod consequens erat, non possent in viam redire, quantum euidentissimè errassent. Eam ob rem Patres statuerunt, totius seriem operis, sibi esse ab suo capite primisque principiis resumendam, deducen